QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

S.T.O. Prim Imħallef Silvio Camilleri
Onor. Imħallef David Scicluna
Onor. Imħallef Joseph Zammit McKeon

Seduta ta' nhar-il Ħamis 13 ta' Ottubru 2016

Att ta' Akkuża
Nru. 17/2015

Ir-Repubblika ta' Malta

v.

Charles Paul Muscat

Il-Qorti:

1. Din hija sentenza dwar appell ta' l-akkużat Charles Paul Muscat minn sentenza tal-Qorti Kriminali mogħtija minn dik il-Qorti fis-6 ta' Lulju 2016 dwar eċċezzjonijiet preliminari ta' l-akkużat.

2. Charles Paul Muscat kien akkużat permezz ta' Att ta' Akkuża ppreżentat mill-Avukat Ġenerali fit-13 ta' Novembru 2015 (nru 17/2014) li (1) f'dawn il-Gżejjer, assoċja ruħu ma' persuni oħra f'Malta u/jew ma' persuni oħra barra minn Malta sabiex jimporta, ibiegħ jew jittraffika mediċina u droga oħra f'Malta (resina tal-cannabis) bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-

Mediċini Perikoluzi, jew ippromwova, ikkostitwixxa, organiżża jew iffinanzja din l-assoċjazzjoni;

3. Permezz tar-rikors ta' appell tiegħu ppreżentat fit-8 ta' Lulju 2016, l-akkużat talab li din il-Qorti tirriforma s-sentenza appellata billi tirrevokaha f'dik il-parti fejn ma laqgħetx l-ewwel eċċezzjoni minnu sollevata u tikkonfermaha fil-bqija.

4. Permezz ta' nota ta' eċċezzjonijiet ippreżentata fl-1 ta' Diċembru 2015 l-akkużat Charles Paul Muscat eċċepixxa, fl-ewwel eċċezzjoni tiegħu, l-inammissibilita` ta' l-istqarrijiet ġuramentati ta' Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo peress li dawn ma xehdux fl-Istruttorja u l-artikolu 30A ta' l-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi mhux eċċezzjoni għar-regola kontenuta fl-artikolu 646(1) tal-Kodiċi Kriminali;

5. Din il-Qorti sejra issa tirreferi għall-parti rilevanti tas-sentenza appellata li tagħha qed tintalab ir-revoka:

> "Illi l-ewwel eccezzjoni imressqa 'il quddiem mill-akkuzat tolqot l-istqarrija guramentata moghtija mix-xhieda ewlenin tal-prosekuzzjoni Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo a tenur ta' l-artikolu 30A tal-Kapitolu 101 tal-Ligijiet ta' Malta, liema zewg xhieda ghazlu li ma jixhdux fil-kors tal-kumpilazzjoni u dan sabiex ma jinkriminawx rwiehhom f'proceduri kriminali pendenti fil-konfront taghhom fuq l-istess kaz. Gjaladarba, allura dawn iz-zewg xhieda ma xehdux fl-atti kumpilatorji, id-difiza targumenta illi l-prova li hemm fl-atti konsistenti fl-istqarrijiet guramentati taghhom hija inammissibbli f'dan l-istadju billi ma jezistux il-garanziji kollha skont il-ligi ghall-kontroll ta' dak mistqarr minnhom minn naha ta' l-akkuzat li allura ma kellux l-opportunita` li jikkontrolla tali xhieda permezz tal-kontro-ezami. In sostenn ta' l-argument minnha imressaq id-difiza tinvoka l-garanziji moghtija mill-Kostituzzjoni taghna u l-Konvenzjoni dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fejn is-smigh xieraq moghti lill-persuna akkuzata huwa mhares.
>
> "Illi fit-termini tad-disposizzjonijiet tal-Kapitolu 101 tal-Ligijiet ta' Malta u cioe` fil-kawzi dwar id-drogi, il-legislatur holoq ghodda gdida f'idejn l-investigatur sabiex ikun jista' jikseb prova li altrimenti hija inammissibbli fil-konfront tal-ko-akkuzat. Illi l-artikolu tal-Kapitolu 31 [*recte:* l-artikolu 30A tal-Kapitolu 101) jipprovdi espressament illi: ***"<u>Minkejja d-disposizzjonijiet tal-artikolu 661 tal-Kodiċi Kriminali</u>, meta persuna tkun involuta f'xi reat kontra din l-Ordinanza, kull dikjarazzjoni magħmula minn dik il-persuna u li tiġi kkonfermata bil-ġurament quddiem maġistrat u kull xiehda li dik il-persuna tagħti quddiem qorti tista' tinġieb bi prova kontra kull persuna oħra akkużata b'reat kontra l-imsemmija Ordinanza, kemm-il darba jinsab li dik id-dikjarazzjoni jew xiehda tkun saret jew ingħatat volontarjament, u ma ġietx imġiegħla jew meħuda b'theddid jew b'biża', jew b'wegħdiet jew bi twebbil ta' vantaġġi."***

"Premess dan allura '… bhala regola, min ikun ghamel tali stqarrija guramentata ghandu jingieb il-qorti ghall-fini ta' kontroll da parti tal-akkuzat jew imputat. F'dan is-sens ukoll esprimiet ruhha l-Qorti Ewropea fil-kawza Kostovski v. Netherlands (20 ta' Novembru, 1989) meta qalet li d-dritt ta' akkuzat li jikkonfronta xhud migjub kontra tieghu *does not mean, however, that in order to be used as evidence statements of witnesses should always be made at a public hearing in court: to use as evidence such statements obtained at the pre-trial stage is not in itself inconsistent with paragraphs (3)(d) and (1) of Article 6, provided the rights of the defence have been respected. As a rule, these rights require that an accused should be given an adequate and proper opportunity to challenge and question a witness against him, either at the time the witness was making his statement or at some later stage in the proceedings*'.[1]

"Illi allura din id-disposizzjoni tal-ligi holqot eccezzjoni biss ghar-regola stabbilita fl-artikolu 661 tal-Kodici Kriminali li jiddisponi illi l-konfessjoni ta' persuna ghandha tiswa ghalih biss u ma tistax tintuza la favur u lanqas kontra l-ko-akkuzat. Il-ligi ma tohloq l-ebda eccezzjoni ohra u allura ghas-salvagwardji li jipprovdi l-Artikolu 639(3) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta u cioe`: ***"Meta l-unika xhud kontra l-akkuzat dwar xi reat fi process li jinstema' quddiem il-gurati tkun persuna komplici, il-Qorti ghandha taghti direttivi lill-gurati biex jiznu x-xhieda li dak ix-xhud jaghti b'kawtela qabel ma jserrhu fuqha u jaslu biex isibu hati lill-akkuzat."***

"Issa allura dan ifisser illi ai termini ta' l-artikolu 30A tal-Kapitolu 101 Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo ghandhom jitqiesu illi huma *'a competent witness'* fil-konfront ta' l-akkuzat ghalkemm fiz-zmien meta huma offrew id-deposizzjoni taghhom kienu ghadhom jitqiesu bhala ko-akkuzati billi l-proceduri kriminali fil-konfront taghhom dwar l-istess fatti addebitati lill-akkuzat odjern kienu ghadhom ma gewx konkluzi. Li hu cert huwa illi sakemm il-kaz taghhom jigi deciz dawn iz-zewg xhieda ma humiex *'a compellable witness'* u cioe` ma jistghux jigu imgieghla jaghtu d-deposizzjoni taghhom billi ghandhom id-dritt sancit mill-Kostituzzjoni u l-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem illi ma jwiegbu ghall-ebda mistoqsija li tista' b'xi mod tinkriminahom. Fil-fatt meta huma offrew id-deposizzjoni taghhom matul il-kumpilazzjoni ghazlu li juzufruwixxu minn dan il-jedd u ma xehdux. Issa d-difiza targumenta illi gjaladarba l-akkuzat ma nghatax il-jedd li jikkontrolla dak mistqarr minn dawn it-tnejn minn nies fl-istqarrija guramentata taghhom li tinsab esebita in atti, din il-prova f'dan l-istadju hija inammissibbli u ghandha tigi skartata u dan fid-dawl ta' dak deciz superjorment fid-decizjoni ta' 'Gravina' *supra citata*. Dan ghaliex l-artikolu 30A ma huwiex eccezzjoni ghal dak dispost fl-artikolu 646 tal-Kodici Kriminali fejn hemm espressament stipulat illi 'ix-xhieda għandhom dejjem jiġu eżaminati fil-qorti u *viva voce*.'

"Illi l-akkuzat kien ikollu ragun fl-argument minnu imressaq li kieku dawn iz-zewg xhieda ghazlu li ma jixhdux matul is-smigh tal-guri. Illi allura l-Qorti u cioe` l-Imhallef togat ikun irid necessarjament jaghti direzzjoni lill-imhallfin tal-fatti u cioe` lill-gurati meta jigu biex jiznu din il-prova mressqa mill-

[1] Il-Pulizija vs Pierre Gravina – deciza 26/05/2003

Prosekuzzjoni. Izda dan jista' jsir biss fl-istadju meta allura jkun qed jinstema' l-process penali fil-konfront ta' l-akkuzat. Illi ghalhekk ghalkemm gustament l-akkuzat talab id-direzzjoni tal-Qorti f'din l-ewwel eccezzjoni sollevata minnu ghar-rigward tal-validita` probatorja tal-istqarrijiet guramentati li jinsabu fl-atti bhala prova li giet kumpilata fl-istadju li jipprecedi l-guri mill-Qorti Istruttorja, madanakollu huwa prematur ghal Qorti li tiddikjara tali prova bhala wahda inammissibbli meta z-zewg xhieda Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo it-tnejn indikati bhala xhieda tal-Prosekuzzjoni ghad iridu joffru id-deposizzjoni taghhom fil-guri. Izda jekk f'dak l-istadju huma jiddikjaraw li ser jaghzlu li ma jixhdux biex ma jinkriminawx rwiehhom fil-process penali li jkun ghadu pendenti fil-konfront taghhom, imbaghad f'dak l-istadju il-gurati ghandhom jigu iggwidati meta jigu biex jiznu l-valur probatorju tal-istqarrijiet guramentati u dan ghaliex ***'The right to a fair administration of justice holds so prominent a place in a democratic society that it cannot be sacrificed to expediency.'***

"Dan ghaliex kif gie deciz fil-kaz *Luca v Italy* [(2003) 36 EHRR 46] , inghad mill-Qorti Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem:-

" ***'As the court has stated on a number of occasions . . . it may prove necessary in certain circumstances to refer to depositions made during the investigative stage (in particular where the witness refuses to repeat his deposition in public owing to fears for his safety, a not infrequent occurrence in trials concerning Mafia-type organisations). If the defendant has been given an adequate and proper opportunity to challenge the depositions, either when made or at a later stage, their admission in evidence will not in itself contravene Article 6.1 and 3(d). The corollary of that, however, is that where the conviction is both solely or to a decisive degree based on depositions that had been made by a person whom the accused has had no opportunity to examine or to have examined, whether during the investigation or at the trial, the rights of the defence are restricted to an extent that is incompatible with the guarantees provided by Article 6.'***

"Dan ifisser allura illi hemm erba' kriterji li jridu jigu ikkunsidrati:

1. Illi x-xhieda bhala regola trid tinghata *viva voce* fil-qorti fejn l-akkuzat ikollu kull opportunita` li jikkontrolla dak li ighid ix-xhud.
2. Il-fatt illi x-xhieda ma jixhdux madanakollu ma ghandux iwassal ghall-inammissibilita` ta' l-istqarrija minnhom rilaxxjata fl-istadju tal-investigazzjonijiet jew fil-*pre-trial stage* u dan ghaliex irid jittiehed in konsiderazzjoni l-fatturi kollha tal-kaz, bhal per ezempju fil-kaz meta xhud ma jistax jingieb jixhed ghax ikun miet.
3. L-affidabilita` ta' dik l-istqarrija u tax-xhud li jkun irrilaxxjaha.
4. Finalment jekk dik ix-xhieda guramentata wahedha hijiex l-unika prova inkriminanti u decisiva fil-konfront tal-persuna akkuzata.

"Illi fil-kawza *Saidi v France* (1993 - 17 EHRR 251) inghad :-

"***'The court reiterates that the taking of evidence is governed primarily by the rules of domestic law, and that it is in principle for the national courts to assess***

the evidence before them. The court's task under the Convention is to ascertain whether the proceedings in their entirety, including the way in which evidence was taken, were fair. All the evidence must normally be produced in the presence of the accused at a public hearing, with a view to adversarial argument. However, <u>the use as evidence of statements obtained at the stage of the police enquiry and judicial investigation is not in itself inconsistent with Article 6(3)(d) and (1) provided that the right to the defence had been respected..</u>' (sottolinjar tal-Qorti)

"Dan ifisser allura illi tali prova ma tista' qatt titqies li hija inammissibbli semplicement ghaliex ix-xhieda li jkunu offrew dik l-istqarrija fl-istadju tal-investigazzjonijiet ma jkunux xehdu quddiem il-Qorti *viva voce* ghaliex din wahedha ma tistax twassal ghal inammissibilita` ta' prova li l-ligi tqis bhala wahda legalment valida. Madanakollu min hu msejjah biex jiggudika jrid jimxi b'kawtela kbira sabiex jigi zgurat illi d-dritt sagrosant sancit mill-Kostituzzjoni u l-Konvenzjoni ghal smiegh xieraq f'kull process penali ma jigix mittiefes.

"Ghaldaqstant, ghalkemm din l-ewwel eccezzjoni qieghda f'dan l-istadju tigi michuda, madanakollu il-Qorti qed tirriserva li tipprovdi dwar l-istess billi taghti d-direzzjoni opportuna lill-gurati fl-istadju tal-guri in konnessjoni ma' l-ammissibilita` o meno tal-prova konsistenti fix-xhieda guramentata ta' Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo li jinsabu esebiti in atti, fl-eventwalita` illi l-imsemmija zewg xhieda ma joffrux id-deposizzjoni taghhom *viva voce*."

6. L-aggravju ta' l-appellant Charles Paul Muscat, kif ingħad, jirrigwarda dik il-parti tas-sentenza appellata li permezz tagħha l-ewwel Qorti ddisponiet mill-ewwel eċċezzjoni tiegħu. L-appellant jgħid:

"Illi ghandu jigi premess li l-kaz tal-prosekuzzjoni huwa msejjes esklussivament fuq l-allegazzjonijiet ta' Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo. L-esponent pjuttost jaqbel ma' l-esposizzjoni legali maghmula mill-Qorti Kriminali u l-lament tieghu jirrigwarda biss il-fatt li din l-eccezzjoni kellha tigi deciza b'dikjarazzjoni cara li l-istqarrijiet guramentati ta' dawn iz-zewg xhieda huma inammissibbii sakemm l-istess xhieda ma jixhdux *viva voce* waqt il-guri. B'hekk biss huwa jkun jista' jipprepara d-difiza tieghu f'dan il-kaz.

"Illi l-Onorabbli Qorti Kriminali rriteniet ukoll li fl-eventwalita` li z-zewg xhieda Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo ma joffrux id-deposizzjoni taghhom waqt il-guri minhabba l-pendenza tal-proceduri kriminali fil-konfront taghhom, 'f'dak l-istadju l-gurati ghandhom jigu iggwidati meta jigu biex jiznu l-valur probatorju tal-istqarrijiet guramentati'. Jinghad bl-akbar rispett li fl-eventwalita` li tavvera ruhha tali sitwazzjoni, ghandu jigi dikjarat li dawk l-istqarrijiet guramentati huma inammissibbli u mhux li jigi dibattut il-valur probatorju taghhom. Kif jista' l-esponent ikollu smigh xieraq jekk xiehda li qatt ma setghet tigi kontrollata tigi rimessa f'idejn il-gurati biex jiddeciedu huma x'valur probatorju jista' jkollha? Naturalment il-fatt li tali evidenza ma hija korroborata minn ebda fattur iehor tirrendi aktar serja s-sitwazzjoni.

> "Illi qed jigi ghalhekk sottomess li l-istqarrijiet guramentati ta' Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo huma inammissibbli, salv naturalment li dawn jixhdu *viva voce* waqt il-guri."

7. Issa, kif ingħad (*supra* para. 4) permezz ta' l-ewwel eċċezzjoni tiegħu l-appellant eċċepixxa l-inammissibilita` ta' l-istqarrijiet ġuramentati ta' Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo peress li dawn ma xehdux fl-Istruttorja u l-artikolu 30A ta' l-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi mhux eċċezzjoni għar-regola kontenuta fl-artikolu 646(1) tal-Kodiċi Kriminali. L-ewwel Qorti korrettement ċaħdet din l-eċċezzjoni. L-imsemmijin Apap u Bartolo fil-fatt ġew prodotti mill-prosekuzzjoni bħala xhieda iżda huma għażlu li ma jixhdux minħabba illi hemm proċeduri kriminali pendenti kontra tagħhom. Il-fatt li għażlu li ma jixhdux mhijiex ċertament raġuni biex l-istqarrijiet tagħhom jiġu dikjarati inammissibbli. Barra minn hekk il-prosekuzzjoni ddikjarat quddiem din il-Qorti illi hija l-intenzjoni tagħha li tipproduċi lill-imsemmija żewġ xhieda fil-ġuri fil-konfront ta' l-appellant wara li jkunu ġew terminati definittivament il-proċeduri kontra tagħhom.

8. Issa, filwaqt illi l-appellant stqarr illi "pjuttost jaqbel ma' l-esposizzjoni legali maghmula mill-Qorti Kriminali", isostni li l-eċċezzjoni tiegħu kellha tiġi deċiża b'dikjarazzjoni ċara li l-istqarrijiet ġuramentati ta' dawn iż-żewġ xhieda huma inammissibbli sakemm l-istess xhieda ma jixhdux *viva voce* waqt il-ġuri. Jilmenta wkoll li l-ewwel Qorti rriteniet "li fl-eventwalita` li ż-żewġ xhieda Marlon Apap u Brian Godfrey Bartolo ma joffrux id-deposizzjoni tagħhom waqt il-ġuri minħabba l-pendenza tal-proċeduri kriminali fil-konfront tagħhom, 'f'dak l-istadju l-ġurati għandhom jiġu iggwidati meta jiġu biex jiżnu l-valur probatorju tal-istqarrijiet ġuramentati'." Hawn qegħdin, kif anke aċċettat id-difiża, fir-relm ta' l-ipotetiku. Tajjeb, pero`, li jiġi senjalat illi jekk, għal xi raġuni jew oħra l-imsemmijin żewġ xhieda ma jixhdux waqt il-ġuri, u allura jiġri li l-akkużat ma jkollux u ma kellu qatt l-opportunita` li jikkontroeżamina dawn ix-xhieda dwar id-dikjarazzjonijiet ġuramentati li kienu għamlu, l-istess dikjarazzjonijiet ma jkunux jistgħu jittieħdu bħala prova tal-kontenut tagħhom.

9. Apparti hekk, fil-fehma ta' din il-Qorti, minn qari akkurat tal-konsiderazzjonijiet li għamlet l-ewwel Qorti, ma hemm l-ebda ħtieġa li ssir kjarifika partikolari ulterjuri dwar dak li qalet ħlief li tissofferma fuq is-segwenti punti:

- l-artikolu 30A tal-Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta huwa eċċezzjoni għall-artikolu 661 biss.
- ix-xhieda għandhom jinstemgħu *viva voce* (salv f'dawk iċ-ċirkostanzi li jissemmew fis-subartikolu (2) ta' l-artikolu 646 tal-Kodiċi Kriminali).

- Fejn l-unika xiehda hija tal-kompliċi, hu applikabbli l-artikolu 639(3) tal-Kodiċi Kriminali.[2]
- jekk ma jkunux ġew terminati definittivament il-proċeduri kontra x-xhieda, hu applikabbli *a contrario sensu* l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali.

10. Għal dawn il-motivi, salv dak li ntqal fil-paragrafu preċedenti, tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. Tordna li l-atti jintbagħtu lura lill-Qorti Kriminali sabiex din tipproċedi ulterjorment fil-konfront ta' l-akkużat appellant Charles Paul Muscat.

[2] Ara, per eżempju, **Ir-Repubblika ta' Malta v. Antonio Barbara**, 17 ta' Jannar 2008; **Ir-Repubblika ta' Malta v. Brian Vella**, 28 ta' Lulju 2011.